

Zorunlu Sigortalarda Aranacak Yetki Belgesi

A. Kadir KÜÇÜK

Güvence Hesabı Müdürü

Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası Genel Şartlarında poliçede kayıtlı taşımacıların 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'na istinaden verilen Taşımacı Yetki Belgesi'ne sahip olması, yolcu taşımacılığının zorunlu haller hariç, bu kanun hükümleri çerçevesinde yapılması ve taşımanın yapıldığı aracın poliçede kayıtlı olması zorunlu tutulmuştur.

Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında da sigortalının taşımayı zorunlu haller hariç 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ve ilgili yönetmelik kapsamında yapılması gerektiği açıklanmıştır.

Bilhassa şehirlerarası yolcu taşımacılığı için önem arz eden ve zorunlu olan her iki poliçenin yapılmasında Karayolu Taşıma Kanunu ve ilgili yönetmelik hükümlerinin dikkate alınması gerektiğine işaret edilmiştir.

Karayolu Taşıma Kanunu'nun 5. Maddesine göre; taşımacılık, acentelik ve taşıma işleri komisyonculuğu ile nakliyat ambarı ve kargo işletmeciliği yapın kimselerin Bakanlıktan Yetki Belgesi alması zorunludur. Yetki belgesi alan kişiler ayrıca kullanacağı taşıtların niteliğini ve sayısını liste halinde gösteren taşıt belgesi almak zorundadırlar.

Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 2. Maddesinde yetki belgesine tabi işlerin kapsamı açıklanmıştır. Buna göre kamuya açık karayollarında

olmak üzere motorlu araçlarla yapılan yolcu ve eşya taşımalarını, taşımacı, acente, taşıma işleri komisyonculuğu, taşıma işleri organizatörlüğü, nakliyat ambarı işletmeciliği, kargo işletmeciliği, lojistik işletmeciliği, terminal işletmeciliği, dağıtım işletmeciliği ve benzeri taşımacılık faaliyetlerini yapanlar ile taşıma işlerinde çalışanları, taşımacılık faaliyetlerinde yararlanan her türlü taşıt, araç, gereç, yapı, tesis ve benzerlerini kapsamaktadır.

Servis taşımaları için Bakanlığın ayrıca düzenleme yapacağı açıklanmış ve aşağıda açıklanan araçlarla yapılan taşımalar Yönetmelik kapsamı dışında bırakılmıştır.

- ❖ Özel otomobillerle ve bunların römorklarıyla yapılan taşımalar.
- ❖ Lastik tekerlekli traktörlerle ve bunların römorklarıyla yapılan taşımalar.
- ❖ Üç tekerlekli taşıtlarla yapılan taşımalar.
- ❖ Resmi taşıtlarla ve bunların römorklarıyla yapılan ticari olmayan taşımalar.
- ❖ Türk Silahlı Kuvvetlerine ait taşıtlarla ve bunların römorklarıyla yapılan taşımalar.
- ❖ Gerçek kişiler adına hususi olarak kayıt ve tescil edilmiş kamyonet cinsi taşıtlarla ve bunların römorklarıyla yapılan ve hem taşımanın hem de taşınan eşyanın ticari olmadığı taşımalar.

Yönetmelikte yetki belgesinin türleri ve yetki belgesi almanın veya yenilemenin şartları açıklanmıştır. Yetki Belgesinin türleri Kanun'un 5.Maddesinde yapılan işlere göre detaylandırılmıştır. Bizim üzerinde duracağımız yetki belgesi türü, yolcu taşımacılığı yapanlar için verilen yetki belgeleridir.

Taşıma Yönetmeliğinde 11 Haziran 2009 tarihinde yapılan değişiklik ile yolcu taşımacılığına ilişkin yetki belgeleri şu şekilde tasnif edilmiştir;

Otomobille Şehirlerarası Yolcu Taşımacılığı	A1
Otomobille Uluslar arası Yolcu Taşımacılığı.....	A2
Otobüsle Uluslar arası ve Şehirlerarası Tarifeli Yolcu Taşımacılığı	B1
Otobüsle Uluslar arası ve Yurtiçi Tarifesiz Yolcu Taşımacılığı.....	B2
Otobüsle Uluslar arası ve Yurtiçi Kendi Personelinin Taşınması	B3
Otobüsle Şehirlerarası Tarifeli Yolcu Taşımacılığı.....	D1
Otobüsle Yurtiçi Tarifesiz Yolcu Taşımacılığı.....	D2
Otobüsle Yurtiçi Kendi Personelinin Taşınması	D3
Otobüsle 100 km.ye Kadar Şehirlerarası ve İl içi Yolcu Taşımacılığı.....	D4

(D4 Yetki Belgesi 01 Ocak.2011 tarihinden itibaren düzenlenecektir.)

Yetki belgesi almanın veya yenilemenin genel şartlarından birisi gerçek kişilerin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmaları, tüzel kişilerin ise Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına göre kurulmuş ve Türk Ticaret Siciline kayıtlı olmaları şarttır. Açıklanan bu şartlara göre yabancı uyruklu şahıs ve tüzel kişilere Türkiye'deki faaliyetleri için doğrudan yetki belgesi verilemez. Bu kişilerin ancak Türkiye'de kuracakları şirketleri veya ortaklıklar vasıtasıyla yetki belgesi almaları mümkündür.

Taşımacılar, Taşıma Kanunu'nun 17.Maddesinde açıklanan şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımalarındaki sorumluluklarını karşılamak üzere Kanun'un 18.Maddesinde öngörülen Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası'nı yaptırmak zorundadırlar. Burada taşımacılık alanı olarak şehirlerarası ve uluslararası

si yapılan yolculuklar tanımlanmış olup, il sınırları içinde yapılan yolcu taşımaları kapsam dışında kalmıştır.

Zorunlu olan bu sigorta ile birlikte 25 Şubat 2004 tarihli ve 25384 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Bakanlar Kurulu Kararı ile, yolcularla birlikte görevli sürücüler ve bunların yardımcılarını da kapsayan Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasının yaptırılması zorunluluğu getirilmiştir.

Karayolu Taşıma Yönetmeliğinin 47. Maddesinde yetki belgesi sahibi taşımacıların yolcu taşımacılığı ile ilgili yapacakları taşımalarda yolculara gelebilecek bedensel zararlar için sigorta ettirilme zorunluluğu açıklanmıştır. Yönetmeliğin 48. Maddesine göre de her iki sigortanın da yapılması zorunlu tutulmuştur. Bu durumda Karayolu Taşıma Kanunu'nda yer almayan Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasının yapılması Karayolu Taşıma Yönetmeliği ile zorunlu tutulmuş ve her iki sigortanın birlikte yapılması paralel bir hale getirilmiştir.

Ancak burada Kanun ile Yönetmelik arasında bir uygulama farklılığı ortaya çıkmaktadır. Kanun, sadece şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımalarında sigortanın yapılmasını öngörürken, Yönetmelik ve Genelgelerle bu kapsam il içi yapılan yolcu taşımacılıklarını da kapsar hale getirilmiştir.

Sigortacı, söz konusu sigortaları yaparken taşımacının sahip olduğu yetki belgesini görmek ve yetki belgesine kayıtlı araçları tespit etmek durumundadır. Sigorta poliçesinin yetki belgesinde kayıtlı araçlar için tanzim edilmesi şarttır. Aksi halde sigorta yapıldıktan sonra meydana gelen zarardan sigortacı sorumludur. Taşımacının yetki belgesi olmadan veya yetki belgesine kayıtlı olmayan bir araçla yapılan taşıma sonucu

-nda meydana gelen zararları sigortacı ödemekle yükümlüdür. Ödenen bu zararlar için sigortacının sigortalıya rücu etme hakkı vardır.

Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortasını yaptırma mecburiyeti ile ilgili muafiyet ve istisnalar daha önce Ulaştırma Bakanlığı'nca belirlenirken, 13.11.2009 tarihli Resmi Gazete'de yapılan bir değişiklikle bu tarihten itibaren bu yetki, Ulaştırma Bakanlığı'nın görüşü de alınmak şartıyla Hazine Müsteşarlığına devredilmiştir.

Böyle bir yetki devri son derece isabetli olmuştur. Zira söz konusu zorunlu sigortaların yapılmasında ve uygulamasında halen birçok tereddütler yaşanmaktadır. Yapılan bu değişiklikle yaşanan tereddütlerin sona ereceği umundayız.